Ökenros

Adenium obesum

I korthet

- *Adenium obesum* – oleanderväxter (Apocynaceae).
- Hemma i torra områden i Afrika söder om Sahara och på Arabiska halvön.
- Suckulent buske med en uppsvälld stambas som lagrar vatten.
- Trattformade, rosa till röda blommor på cirka 5 cm; färgen kan variera från frö.
- Står ljust inomhus året runt och gärna ute i sol från juni till september; på vintern minst cirka 15 °C.
- Alla delar är giftiga, särskilt mjölksaften – använd handskar vid beskärning.
- Fröna gror vid 25–30 °C, ofta inom 1–2 veckor.

Det här kan du se fram emot

Med fröna av ökenros har du grunden till en ovanlig bonsai med en tjock, vattenlagrande stam som du själv formar från den första groddplantan. Med god värme brukar de första groddplantorna visa sig redan efter 1–2 veckor, och inom några månader börjar stambasen svälla. Formbeskärningen börjar när plantan har blivit kraftig nog att skjuta nya skott efter ett snitt. Blomfärgen kan variera från frö, från ljusrosa till mörkröd.

Många förknippar bonsai med ett färdigt litet träd från butiken. Med frön börjar du ett steg tidigare – och det ger dig något som ett köpt träd aldrig kan: Du bestämmer själv formen från den allra första groddplantan, och du kan odla arter som sällan eller aldrig säljs som färdiga bonsai. Det kräver tålamod, för det tar några år innan fröplantan har blivit ett riktigt bonsaiträd. I gengäld är trädet ditt eget från början till slut. Här nedan hittar du det du behöver veta för att komma bra igång med just den här arten.

Introduktion

Ökenros (*Adenium obesum*) är en suckulent buske eller ett litet träd i familjen oleanderväxter. Den växer vilt i torra, varma områden i Afrika söder om Sahara – från Senegal till Somalia – och på Arabiska halvön. Släktnamnet syftar på hamnstaden Aden i Jemen, och obesum betyder ”fet”: Stammen sväller vid basen och lagrar vatten inför torrperioden. Bladen är läderartade och sitter samlade i skottspetsarna; under en sval eller ljusfattig vinter fäller plantan ofta en del av dem eller alla. Blommorna är trattformade, cirka 5 cm stora och rosa till röda med ljusare svalg. Många plantor i odling är korsningar, så blomfärgen kan variera från frö. Alla delar av växten är giftiga: Den vita mjölksaften innehåller hjärtglykosider, används i delar av Afrika som pilgift och kan irritera huden. Som bonsai är ökenrosen populär eftersom den tjocka stambasen ger trädet karaktär redan medan det är ungt.

Förökning

Ökenrosen kan sås inomhus året runt, helst på våren. Använd färska frön – de förlorar snabbt sin grobarhet, och inte alla frön gror. Blanda såjord eller kokossåmull med cirka 25 % kvartssand så att mediet blir luftigt men inte så grovt att de små fröna faller igenom. Fukta mediet med en sprayflaska, lägg de avlånga fröna ovanpå och täck dem bara lätt. Fröna behöver värme: Vid 25–30 °C gror de ofta inom 1–2 veckor, färska frön ibland redan efter några dagar. Täck såbrättet med plast eller en glasskiva och vädra regelbundet så att det

Säkerhet: Frön, näringsämnen och odlingsmedier är inte avsedda att ätas – varken av människor eller djur. Vissa arter är giftiga, så förvara dem oåtkomligt för barn och djur.

inte bildas mögel. När groddplantorna har fått sina första riktiga blad skolas de om till egna krukor med pikeringsjord.

Placering och ljus

Ökenrosen ska ha så mycket ljus som möjligt – helst ett söderfönster. Den trivs vid 20–30 °C. Från juni till september kan den stå ute på en skyddad, solig plats; vänj den gradvis vid direkt sol så att bladen inte bränns, och ta in den igen innan nätterna blir kalla.

Vattning och näringsämnen

Vattna först när odlingsmediet är torrt – men då ordentligt. Häll bort överskottsvatten från fatet, för stående vatten ger snabbt röta i rötter och stam. Unga plantor hålls lite fuktigare än äldre. Under tillväxt och blomning på sommaren behöver den oftast vattnas ungefär en gång i veckan. Från april till september ges flytande bonsainäring var tredje till fjärde vecka, gärna en sort med mer fosfor än kväve, som främjar blomningen.

Odlingsmedium

Ökenrosen behöver ett mycket väldränerat, mineraliskt odlingsmedium. Färdig bonsaijord är en bra grund – blanda gärna i extra kvartssand så att vattnet rinner igenom snabbt. Till unga plantor passar pikeringsjord med kvartssand. Unga plantor planteras om vart eller vartannat år på våren när tillväxten startar; vid omplanteringen kan stambasen lyftas lite så att mer av den förtjockade delen syns.

Beskärning

Klipp tillbaka nya skott när de har nått önskad längd. Tjockare grenar beskärs på våren, när viloperioden är slut och tillväxten kommer i gång. Ökenrosen förgrenar sig sparsamt; en beskärning på våren får den att skjuta från flera knoppar och ger en tätare krona. Snittytorna avger giftig mjölksaft – använd handskar och låt snitten torka några dagar innan du vattnar igen.

Övervintring

Ökenrosen tål inte kyla. På vintern ska den stå ljust och varmt vid minst cirka 15 °C – under cirka 10 °C tar den skada, och frost är dödlig. Med mindre ljus och lägre temperatur går den i vila och fäller ofta en del av bladen; det är normalt. Vattna nu bara mycket sparsamt och ge ingen näring. Har plantan fällt bladen vattnas bara precis så mycket att stammen inte skrumpnar. När dagarna blir längre och nya blad visar sig på våren ökas vattningen gradvis igen.

Viktiga odlingstips

Det mesta som går fel vid sådd beror på för mycket vatten eller för lite ljus. Jag rekommenderar ett lätt, näringsfattigt såmedium som såjord eller kokossåmull, så att de fina rötterna inte ruttnar. När groddplantorna ska skolas om ger pikeringsjord med kvartssand god dränering och ett stabilt rotsystem. Senare, när trädet ska formas som bonsai, är min färdigblandade bonsaijord en bra grund. Ha tålamod: Frön från samma påse gror inte alltid samtidigt, så låt såbrättet stå kvar även om de första groddplantorna redan har kommit upp.